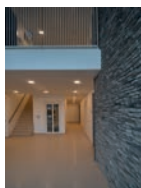

VRIJE VORMEN, STRAK

LANDGOED DE HAAF BERGEN (NH)

Subtiel maar karaktervol kleurt hout drie woongebouwen in Bergen (NH) die als eenheid met hun parkachtige omgeving zijn ontworpen. Onderhoudsvrij Fraké Noir siert vele gevels; Amerikaans noten brengt binnen cachet. En het park kreeg een eigen houtarchitectuur: een knuppelbrug van cloeziana.

Niet alles is wat het lijkt bij De Haaf in duindorp Bergen. Neem het terrein. Schijnbaar een oude duinvallei, waar de drie luxe woongebouwen zorgvuldig tegen hellingen zijn gevlijd. Nee dus: dit landschap is speciaal aangelegd voor

deze architectonische compositie. Of zie de gebouwen zelf: op het eerste oog met stralend witte gevelvlakken, maar dichterbij ontdek je dat vele feitelijk van ruw zandkleurig cementpleister zijn, naast geveldelen met vergrij-

HOUT

*Achter alle ontwerp oplossingen
schuilt een verhaal.*

FOTO'S: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

Dynamisch wonen.

zend hout of natuursteen. Alhoewel: vergrijzend hout? Dit is FSC-gecertificeerd Fraké Noir, een houtproduct van Stellac Wood waarvoor de Afrikaanse hardhoutsoort limba thermisch is verduurzaamd en hier is behandeld met voorvergrijzend Sansin Woodsealer tegen ongelijke verkleuring. Zelfs de natuurstenen plint is schone schijn: de keien zijn gegoten betonstenen vol pigmenten.

Klei Architect Reinald Bosman geeft het volmondig toe: achter alle ontwerp oplossingen schuilt wel een verhaal.

Voorbeeld: bij de gevels ging het hem er in de eerste plaats om de uitstraling te creëren van natuurlijke materialen. Hij zag een compositie voor zich van drie tinten: cement, gemêleerd natuursteen, vergrijzend hout - als tegenwicht tegen de sneeuw witte borstweringen en het vele glas die verder het beeld bepalen. Welnu: dat beoogde uiterlijk is er gekomen, maar wel met andere middelen dan hij oorspronkelijk dacht. Hij vertelt er gepassioneerd over, en laconiek. 'Het is ook heel wat anders dan wat ik vroeger jarenlang deed: miljoenen steden in China

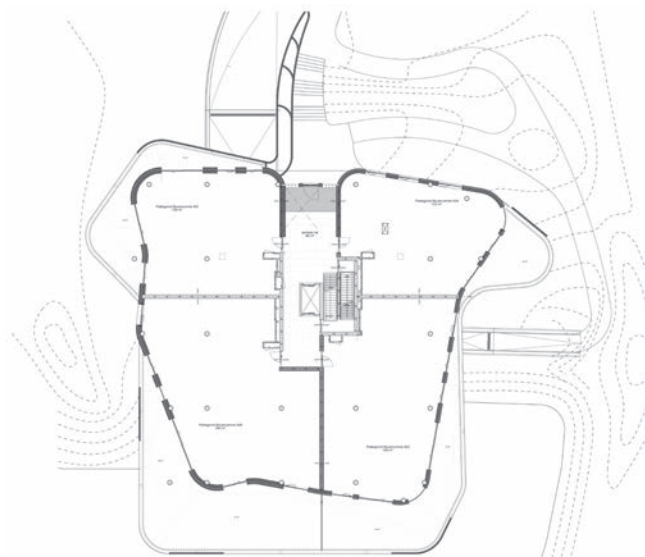
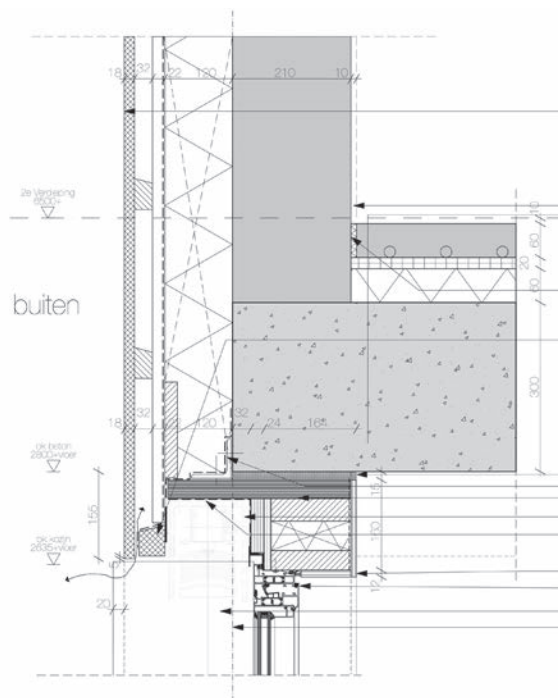

FOTO: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

ontwerpen. Bij De Haaf stond ik voortdurend met mijn voeten in de klei, intensief betrokken bij het maken.'

Eigen risico Zijn betrokkenheid bij De Haaf ging verder dan ontwerpen, legt Bosman uit: hij was deels eigen opdrachtgever. Zijn eerste ontwerp voor de drie appartementengebouwen dateert uit 2005; hij werkte toen bij KuiperCompagnons. Nadat de bankencrisis toesloeg, trok de ontwikkelaar zich terug, maar in 2013 bliezen de eigenaren van de bouwgrond het plan nieuw leven in. Zij vonden ontwikkelpartners in Bot Bouw én de architect, die net zijn eigen ontwerpatelier was begonnen. Bosman: 'Het voorstel was: *no cure, no pay*. Geld stak ik er niet in, wel veel tijd.' De locatie was veelbelovend: 2 ha terrein, ooit privétuin bij villa De Haaf, in 1913 ontworpen door architect K.P.C. de Bazel. Vanaf de Tweede Wereldoorlog kreeg deze villa andere functies: ontmoetingscentrum, volkshogeschool, conferentieoord, restaurant. De tuin verwerd in die jaren tot een 'dode' plek nabij het dorps hart, slecht onderhouden, niet open voor publiek. Juist daarom zag de gemeente Bergen wel brood in het plan hier appartementen te ontwikkelen. Wel stelde ze als strikte voorwaarde dat het terrein rondom overdag een vrij toegankelijk landgoed werd.

Knuppelbrug Voor zowel bebouwing als inrichting van het nieuwe landgoed De Haaf was deze eis sterk bepalend. Op basis van Bosmans ambitieplan ontwierp landschapsarchitect Marnix Tavenier een glooiend gebied

waarin een aantal oude bomen is geïntegreerd. Welke toevoeging is de enorme vijver, tevens waterberging, die meteen de architectuur verrijkt: twee woongebouwen grenzen eraan en rijzen deels uit het water op. Essentieel is daarnaast een kleine knuppelbrug, een informele toegangsweg naar het landgoed. De hoofdingang is een chique metalen poort met hek, aan de Koninginneweg. Hier komen auto's in en uit; 's avonds gaat hij dicht. De knuppelbrug ligt verder op het terrein, een snelle voetgangersverbinding tussen De Haaf en het dorps hart. Hij kan niet worden afgesloten en voorkomt zo dat het landgoed alsnog een *gated community* wordt. Haasnoot Bruggen maakte deze cloeziana knuppelbrug ('kneppel' is 'rondhout'), die grotendeels bestaat uit stammetjes. De ambachtelijke leuning lijken onderdeel van de draagconstructie, maar onder het wegdek schuilen stalen liggers. Zo'n illusie past bij het fenomeen knuppelbrug, dat in vele varianten romantische landgoederen siert.

Knipoog De woongebouwen zijn ontworpen als 'objecten in het groen'. Ook dat past bij een publiek landgoed. Bosman: 'Geen rechthoekige blokken met gestapelde balkons, maar expressieve massa's die steeds anders ogen als je erlangs loopt.' Rondom zijn golvende terrassen. 'Een knipoog naar de Amsterdamse School waar kunstenaarsdorp Bergen befaamd om is.' Het eerste plan uit 2005 is in het eindresultaat herkenbaar. Verschillen zijn er ook. Telde dat eerste plan 27 woningen, waaronder drie penthouses, nu omvatten de gebouwen samen 41 appartementen, inclusief zes penthouses. 'Bij dezelfde voetafdruk zijn er nu méér woningen (meestal vier per bouwlaag), met terrassen die circa een derde kleiner zijn (nu gemiddeld 40 m²). De prijs per appartement daalde zo 30%.'

EXPRESSIEVER, MET NOG WOESTER

UITZWIEPENDE BALKONS

Optimale bezonning Eén wijziging was nodig in de verkoopfase. Parkeren was eerst in kelders gesitueerd, maar de woningen op de begane grond bleken niet in trek als te onveilig. Daarom zijn alle gebouwen opgetild, de parkeergarage is nu half bovengronds. De toegestane bouwhoogte veranderde niet, wat reden was de plafonds te verlagen: van 3,20 naar 2,85 m, nóg riant. De grootste kunst bleef alle woningen een optimale bezonning te geven, ook die op het noorden. Daardoor werden de gebouwen expressiever, met nog woester uitzwiepende balkons. In werkelijkheid zijn deze vormen minder plastisch dan ze lijken, verklapt Bosman: 'De bouwstructuur

FOTO'S: WWW.JOHNLEWISMARSHALL.COM

FOTO: MAXIM BOSMAN HAARLEM

Composietmateriaal kenmerkt de terrasvloeren: DuoWood, zijnde een mix van hoogwaardig kunststof (HDPE) en lange homogene houtvezels.

Alle gevels, terrassen en borstweringen zijn uit rechte vormen opgebouwd, verbonden door gebogen koppelstukken.

De hoofdentrees zijn het houtrijkst. De gevels van Fraké Noir zetten zich binnen voort als een stukje gebogen hoge halwand.

De architect wilde eerst Braziliaans hout, maar vond de tekening van Fraké Noir mooier. Het is niet fijnbezaagd maar geschaafd: dan komt de tekening nog beter uit.

is orthogonaal, een kolomgrid van 6,60 x 6,60 m. Alle gevels, terrassen en borstweringen zijn uit rechte vormen opgebouwd, verbonden door gebogen koppelstukken. Het ingewikkeldst waren de gevels die per laag op verschillende plaatsen staan.'

Schilderen met hout De mooiste verhalen schuilen achter het houtgebruik, te beginnen met het Fraké Noir. Dit hout is met grote zorg gekozen. Bosman wilde eerst Braziliaans hout, maar vond de tekening van Fraké Noir toch mooier. In overleg met de leveranciers is dit niet, zoals gebruikelijk, fijnbezaagd maar geschaafd: dan komt de tekening nog beter uit. Bosman verwerkte dit hout in zijn ontwerp alsof hij schilderde. Hij kleurde als het ware alle dichte gevelvlakken met het materiaal dat zijn compositie vervulmaakte: natuursteenachtig voornamelijk op de onderste lagen, hout vooral op de middelste lagen en zandkleurig cement op alle lagen wel een beetje, en met alleenrecht bij de penthouses bovenaan.

Architectenspel Maar met welk materiaal ook, in de maatvoering hield hij daar geen rekening mee. De plaats van de ramen, en ook van de terrassen, komt voornamelijk voort uit de woningplattegronden. 'En daarvoor gold in dit ontwerp een maximale flexibiliteit; de plaats van ramen en deuren heb ik steeds per woning aangepast aan wat de kopers wensten.' Praktisch gevolg was dat bij het gevelhout regelmatig smallere delen moesten worden gebruikt dan de gekozen standaardmaat (18 x 90 mm). Soms moesten zelfs hoeken worden uitgezaagd. Een doorgevoerd houtarchitect zou zoiets voorkomen. Hier past het wonderwel. Prettig van hout is dat het eenvoudig is aan te passen. Alle gevelhout is op het werk aangebracht, vakkundig en zorgvuldig. Strak verwerkt, versterken de variërende houtmaten het architectenspel met vrije vormen.

Amerikaans notenfineer Binnen is relatief weinig hout toegepast. De architecten kozen composietmateriaal voor de terrasvloeren: FSC-gecertificeerd DuoWood, betonkleur Rivièra (25 x 250 mm), zijnde een mix van hoogwaardig kunststof (HDPE) en lange homogene houtvezels, onderhoudsvrij en ecologisch verantwoord. Wel kregen de collectieve ruimtes dankzij hout extra cachet. Alle voordeuren zijn gekleurd door warm, grijsbruin PEFC-Amerikaans notenfineer, blankmat gelakt, met ernaast een sierstrook. De ronde trapleuningen (Ø 42,2 mm) en de deurroedes (80 x 5 mm) zijn van massief PEFC-Amerikaans noten. De hoofdentrees zijn het houtrijkst. Zo zetten de gevels van Fraké Noir zich in alle drie de gebouwen onveranderd binnen voort als een stukje gebogen hoge halwand.

Topstuk Het topstuk is hier steeds de omlijsting van de hoofdingang. Juist voor deze chique hoge lijsten had Bosman gedacht aan Amerikaans noten. Helaas leent dat zich niet voor buitentoepassing (houdbaarheidsklasse 3). Het werd uiteindelijk Fraké Noir, notenkleurig gebeitst. Een kniesoor die het ziet. En als je het eenmaal weet, dan is het eigenlijk nog mooier. De omlijsting combineert zo perfect het binnen- en buitenhout: van het noten de kleur, van het gevelhout de fijne tekening. •

HILDE DE HAAN

CO₂-VOETAFDruk

In het project is onder andere 15 m³ Fraké Noir toegepast. Dit betekent een CO₂-vastlegging van **16.342 kg**. Het compenseert de uitlaatgassen van een middenklassenauto over **137.328 km** of het jaarlijkse elektragebruik van **18 huishoudens**.

Locatie: Koninginneweg, Bergen (NH) **Opdrachtgever:** De Haaf Vastgoed (Maarten Langeveld, Henk Deen), Bot Bouw Initiatief (*botbouwgroep.nl*), Atelier Reinald Bosman Haarlem (*arb1.nl*) **Ontwerp:** Reinald Bosman i.s.m. Bruce Kee Amsterdam (*roomarchitects.nl*); binnenkort samen Atelier Reinald Bosman Bruce Kee (*arbbk.nl*) **Landschapsontwerp:** Reinald Bosman (concept) en MXT Landschappen Haarlem (uitwerking; *marnixtavenier.nl*) **Aannemer:** BotBouw Heerhugowaard (*botbouwgroep.nl*) **Constructieadvies:** Berkhout Tros Bouwadviseurs Alkmaar (*berkhouttros.nl*) **Fraké Noir:** PontMeyer Oudkarspel (leverancier; *pontmeyer.nl*); Houthandel van Dam Bunnik (importeur; *houthandelvandam.nl*); Leegwater Houtbereiding Heerhugowaard (behandeling; *leegwater.nl*) **Russisch berken stelkozijnen:** Timmerfabriek De Baanakker Noord-Scharwoude (*debaanakker.nl*) **DuoWood:** Koninklijke Dekker Den Haag (*dekkerhout.nl*) **Amerikaans notenfineer, deuren:** Reinaardt Deuren Haaksbergen (*reinaardt.nl*) **Amerikaans noten leuningen:** Xilix Drunen (*xillix.nl*) **Cloeiziana brug:** Haasnoot Bruggen Rijnsburg (*haasnootbruggen.nl*) **Bouwperiode:** December 2015 - juli 2017 **Oppervlak (bvo), incl. terrassen (2.900 m²):** 13.800 m² **Bouwkosten:** €15 miljoen